

# Εφαρμογή Γενικευμένων και Εξειδικευμένων Πρακτικών Διδασκαλίας στο Μάθημα της Φυσικής Αγωγής: Οι Απόψεις Μελλοντικών Εκπαιδευτικών Δημοτικής Εκπαίδευσης

Ερμής Κυριακίδης, Νίκη Τσαγγαρίδου, & Χαράλαμπος Χαραλάμπους  
Τμήμα Επιστημών της Αγωγής  
Πανεπιστήμιο Κύπρου

# Εισαγωγή

- **Σημασία Φυσικής Αγωγής (ΦΑ) στο δημοτικό σχολείο**
  - Βοηθά τα παιδιά να αναπτύξουν τις **απαραίτητες-βασικές κινητικές δεξιότητες και στάσεις** έναντι στη φυσική αγωγή/δραστηριότητα και τη δια βίου άσκηση (MacNamara et al., 2011· Stodden et al., 2008)
  - **Όλοι ανεξαιρέτως οι μαθητές/μαθήτριες** μπορούν να έχουν πρόσβαση σε ποιοτικές εμπειρίες ΦΑ (Kirk, 2005· McKenzie, 2007)
  
- **Ο ρόλος του εκπαιδευτικού**
  - Ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες, αν όχι και **ο πιο σημαντικός**, που επηρεάζουν την ποιότητα της σχολικής ΦΑ είναι ο εκπαιδευτικός και πιο συγκεκριμένα **η ίδια η διδασκαλία** του (Cohen, Raudenbush & Ball, 2003· Rivkin, Hanushek, & Kain, 2005· Siedentop & Tannehill, 2000)

# Εισαγωγή

- **Παρατήρηση διδασκαλίας**
  - Άμεση μέθοδος παρατήρησης, καταγραφής και ανάλυσης της διδασκαλίας (Peterson, 2000)
  - Δίνει την ευκαιρία στον ερευνητή να συλλέξει πλούσια «ζωντανά» δεδομένα (Cohen, Manion, & Morrison, 2008), τα οποία θα τον βοηθήσουν στην καλύτερη κατανόηση του πώς η διδασκαλία επηρεάζει τα μαθησιακά αποτελέσματα
  - Έχει χρησιμοποιηθεί από αρκετούς ερευνητές και έχει βοηθήσει ώστε να κατανοηθεί καλύτερα η πολύπλοκη διαδικασία της διδασκαλίας (Siedentop & Tannehill, 2000)
- **Ανάπτυξη θεωρητικών πλαισίων και συστημάτων παρακολούθησης της διδασκαλίας, που περιλαμβάνουν διάφορες πρακτικές διδασκαλίας**

# Πρακτικές διδασκαλίας

- Ενέργειες, συμπεριφορές, αλληλεπιδράσεις του εκπαιδευτικού με τους/τις μαθητές/μαθήτριες, οι οποίες μπορούν να παρατηρηθούν και συνεισφέρουν (άμεσα ή έμμεσα) στη μάθηση (Lampert, 2010)

## Δραστηριότητα-Συζήτηση

- ***Μπορείτε να σκεφτείτε:***
  - ***2 πρακτικές διδασκαλίας που είναι σημαντικές για τη διδασκαλία όλων των γνωστικών αντικειμένων;***
  - ***2 πρακτικές διδασκαλίας που έχουν ιδιαίτερη εφαρμογή ή είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τη διδασκαλία της ΦΑ;***

# Δομή Παρουσίασης

- **Δύο διαφορετικές προσεγγίσεις από ερευνητές:**
  - Γενικευμένες πρακτικές
  - Εξειδικευμένες πρακτικές
- **Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα**
- **Μεθοδολογία**
- **Κύρια Αποτελέσματα**
- **Συζήτηση-Τι κρατάμε από την παρουσίαση**

# Γενικευμένες πρακτικές διδασκαλίας

- **Γενικευμένες πρακτικές διδασκαλίας:** στρατηγικές, ρουτίνες, συμπεριφορές του εκπαιδευτικού οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν σε όλα ανεξαιρέτως τα γνωστικά αντικείμενα (Creemers & Kyriakides, 2008)
- **Λογική πίσω από την αναζήτηση γενικευμένων πρακτικών:** υπάρχουν κάποια στοιχεία της αποτελεσματικής διδασκαλίας τα οποία μπορούν να εφαρμοστούν σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα ανεξάρτητα από το περιεχόμενο που διδάσκεται (Brophy & Good, 1986; Rosenshine & Stevens, 1986)
- **Παραδείγματα γενικευμένων πρακτικών διδασκαλίας:**
  - Προσανατολισμός των μαθητών προς τους επιδιωκόμενους διδακτικούς στόχους
  - Η δημιουργία ενός ευχάριστου μαθησιακού κλίματος
- **Παραδείγματα γενικευμένων θεωρητικών πλαισίων:**
  - Το Δυναμικό Μοντέλο Εκπαιδευτικής Αποτελεσματικότητας (ΔΜΕΑ) (Creemers & Kyriakides, 2008)
  - *The Framework for Teaching* (Danielson Group, 2013)

# Εξειδικευμένες πρακτικές διδασκαλίας

- **Εξειδικευμένες πρακτικές διδασκαλίας:** στρατηγικές, ρουτίνες, συμπεριφορές του εκπαιδευτικού, οι οποίες έχουν ιδιαίτερη εφαρμογή ή η εφαρμογή τους θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική σε συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα (χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν μπορούν να εφαρμοστούν σε άλλα γνωστικά αντικείμενα)
- **Λογική πίσω από την αναζήτηση εξειδικευμένων πρακτικών:** κάθε γνωστικό αντικείμενο έχει τη δική του δομή και επιδιώκει να επιτύχει διαφορετικούς στόχους, με αποτέλεσμα οι εκπαιδευτικοί να εφαρμόζουν ή να δίνουν περισσότερη έμφαση σε συγκεκριμένες πρακτικές διδασκαλίας σε κάθε γνωστικό αντικείμενο (Bransford, Brown, & Cocking, 2000; Shulman, 1986)
- **Παραδείγματα εξειδικευμένων πρακτικών διδασκαλίας για τη ΦΑ:**
  - Επίδειξη μια δεξιότητας και επισήμανση των βασικών σημείων τεχνικής
  - Χρήση ρουτινών μετάβασης (λόγω της φύσης της ΦΑ)
- **Παραδείγματα εξειδικευμένων θεωρητικών πλαισίων:**
  - *Qualitative Measures of Teaching Performance Scale* (Rink & Werner, 1989)
  - *Mathematical Quality of Instruction* (Hill et al., 2008) (για τα Μαθηματικά)

# Σκοπός και Ερευνητικά Ερωτήματα

## □ Σκοπός

- Η εξερεύνηση των απόψεων των μελλοντικών εκπαιδευτικών για τη σημασία της χρησιμοποίησης γενικευμένων και εξειδικευμένων πρακτικών διδασκαλίας στη ΦΑ

## □ Ερευνητικά Ερωτήματα

- Οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί ξεχωρίζουν κάποιες πρακτικές διδασκαλίας ως εξειδικευμένες για τη διδασκαλία της ΦΑ ή τις θεωρούν όλες ως γενικευμένες;
- Τι βαρύτητα δίνουν οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί στη χρήση γενικευμένων πρακτικών και τι βαρύτητα στη χρήση εξειδικευμένων πρακτικών για τη διδασκαλία της ΦΑ; Θεωρούν κάποιον από τους δύο τύπους πρακτικών πιο σημαντικό;



# Μεθοδολογία (1)

- Μετά από ανασκόπηση της βιβλιογραφίας επιλέχθηκαν οκτώ (8) πρακτικές διδασκαλίας (4 γενικευμένες και 4 εξειδικευμένες)
  - **Γενικευμένες πρακτικές** (*DMEE*, Creemers & Kyriakides, 2008)
    - Ενημέρωση μαθητών/μαθητριών για τους στόχους του μαθήματος
    - Δόμηση δραστηριοτήτων για διευκόλυνση της μάθησης
    - Χρήση αξιολόγησης στη διδασκαλία
    - Δημιουργία ευχάριστου μαθησιακού περιβάλλοντος
  - **Εξειδικευμένες πρακτικές διδασκαλίας** (*QMTPS*, Rink, & Werner, 1989· TSS, Siedentop, 1990)
    - Επίδειξη μιας κινητικής δεξιότητας με παράλληλη έμφαση στα σημαντικά σημεία τεχνικής
    - Παροχή συγκεκριμένης και συναφής με τα σημεία τεχνικής ανατροφοδότησης κατά τη διάρκεια της εξάσκησης
    - Μεγιστοποίηση των κατάλληλων δοκιμών εξάσκησης των μαθητών/μαθητριών
    - Χρήση αποτελεσματικών ρουτινών μετάβασης

# Μεθοδολογία (2)

## □ Εργαλεία Έρευνας

### □ Αναπτύχθηκε ένα ερωτηματολόγιο με δύο μέρη

- **Πρώτο μέρος:** ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να επιλέξουν, από τις οκτώ πρακτικές, τις τέσσερις που θεωρούσαν πιο σημαντικές για τη διδασκαλία των ακόλουθων γνωστικών αντικειμένων: Μαθηματικών, Φυσικής Αγωγής, Γλωσσικού Μαθήματος
- **Δεύτερο μέρος:** διατυπώθηκαν τρεις δηλώσεις για καθεμιά από τις οκτώ πρακτικές διδασκαλίας. Ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να βαθμολογήσουν πόσο σημαντική θεωρούσαν καθεμιά από τις 24 δηλώσεις για τη διδασκαλία μαθημάτων ΦΑ, χρησιμοποιώντας μια κλίμακα τύπου Likert, βαθμονομημένη από το 1 (καθόλου σημαντική) μέχρι το 7 (πολύ σημαντική)

# Μεθοδολογία (3)

## □ Συμμετέχοντες

- 266 μελλοντικοί εκπαιδευτικοί από 4 διαφορετικά πανεπιστήμια της Κύπρου
- Οι συμμετέχοντες:
  - α) παρακολουθούσαν προπτυχιακές σπουδές σε πρόγραμμα επιστημών αγωγής-δημοτικής εκπαίδευσης, ή
  - β) βρίσκονταν στο πρώτο έτος μεταπτυχιακών σπουδών με κατεύθυνση στη ΦΑ
- Όλοι οι συμμετέχοντες έπρεπε να είχαν παρακολουθήσει τουλάχιστον ένα μάθημα σχετικό με τη διδασκαλία της ΦΑ στο δημοτικό σχολείο

# Μεθοδολογία (4)

## □ Ανάλυση δεδομένων

- ▣ **Ανάλυση Διασποράς μιας εξαρτημένης μεταβλητής (One-way ANOVA analysis):** Για να ερευνηθεί αν οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί ξεχώρισαν κάποιες από τις οκτώ πρακτικές διδασκαλίας ως πιο σημαντικές για τη διδασκαλία της ΦΑ παρά για τη διδασκαλία των Μαθηματικών ή του Γλωσσικού Μαθήματος
- ▣ **Διερευνητική Παραγοντική Ανάλυση (Exploratory Factor analysis):** για να ερευνηθεί κατά πόσο οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν διαφορετικά τη σημασία χρήσης γενικευμένων και εξειδικευμένων πρακτικών διδασκαλίας για το μάθημα της ΦΑ

# Κύρια Αποτελέσματα (1)

Τρεις εξειδικευμένες πρακτικές διδασκαλίας θεωρήθηκαν πιο σημαντικές για τη διδασκαλία της ΦΑ παρά για τη διδασκαλία των Μαθηματικών ή του Γλωσσικού μαθήματος

- Χρήση ρουτινών μετάβασης
- Επίδειξη μιας δεξιότητας
- Μεγιστοποίηση κατάλληλων δοκιμών εξάσκησης των μαθητών/μαθητριών

Τρεις γενικευμένες πρακτικές θεωρήθηκαν λιγότερο σημαντικές για τη διδασκαλία της ΦΑ παρά για τη διδασκαλία των άλλων δύο γνωστικών αντικειμένων

- Ενημέρωση μαθητών/μαθητριών για τους στόχους του μαθήματος
- Δόμηση δραστηριοτήτων για διευκόλυνση της μάθησης
- Χρήση αξιολόγησης στη διδασκαλία

# Κύρια Αποτελέσματα (2)

## Διερευνητική Παραγοντική Ανάλυση

### Γενικευμένες πρακτικές διδασκαλίας (8 δηλώσεις)

- Ενημέρωση μαθητών/μαθητριών για τους στόχους του μαθήματος
- Δόμηση δραστηριοτήτων για διευκόλυνση της μάθησης
- Χρήση αξιολόγησης στη διδασκαλία

### Εξειδικευμένες πρακτικές διδασκαλίας (7 δηλώσεις)

- Επίδειξη μιας κινητικής δεξιότητας με έμφαση στα κύρια σημεία τεχνικής
- Παροχή συγκεκριμένης και συναφής ανατροφοδότησης κατά τη διάρκεια της εξάσκησης
- Χρήση αποτελεσματικών ρουτινών μετάβασης

### Γενικευμένες και Εξειδικευμένες πρακτικές διδασκαλίας ( 6 δηλώσεις)

- Δημιουργία ευχάριστου μαθησιακού περιβάλλοντος
- Μεγιστοποίηση κατάλληλων δοκιμών εξάσκησης

# Κύρια Αποτελέσματα (3)

- Οι τιμές των παραγόντων (factor scores) εισηγήθηκαν ότι οι φοιτητές/φοιτήτριες αξιολόγησαν και τους τρεις παράγοντες σημαντικούς για τη διδασκαλία της ΦΑ
- Παρόλα αυτά, ο παράγοντας των εξειδικευμένων πρακτικών και ο παράγοντας που περιλάμβανε μια εξειδικευμένη και μια γενικευμένη πρακτική αξιολογήθηκαν ως πιο σημαντικοί από τον παράγοντα των γενικευμένων πρακτικών για τη διδασκαλία της ΦΑ

# Συζήτηση-Τι κρατάμε από την παρουσίαση...



## □ Θεωρητικές Εφαρμογές

- Οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί φαίνεται να συμφωνούν με απόψεις της ερευνητικής κοινότητας:
  - Κάποιες πρακτικές διδασκαλίας που είναι σημαντικές για την ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων σε συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα, δεν είναι τόσο σημαντικές σε άλλα γνωστικά αντικείμενα (Rink, 2013)
  - Υπάρχει ανάγκη για ένα περιεκτικό θεωρητικό πλαίσιο που να περιλαμβάνει γενικευμένες και εξειδικευμένες πρακτικές διδασκαλίας. (Douglas, 2009; Grossman and McDonald, 2008)

## □ Πρακτικές Εφαρμογές

- Η ανάπτυξη ενός τέτοιου περιεκτικού θεωρητικού πλαισίου θα βοηθούσε στη στόχευση συγκεκριμένων πρακτικών διδασκαλίας που συνεισφέρουν στη μάθηση και οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτικών και επαγγελματικής ανάπτυξης





**Ευχαριστώ για την προσοχή σας!!!**